

Das Adysh-Tetraevangelium

Neu übersetzt und mit altgeorgischen Paralleltexten verglichen

von

Joseph Molitor

Johannes 11—16

11,1 Et¹ fuit aliquis (= quidam) aegrotus² Lazarus (lazare) a-Bethania³, a-castello³ Mariae (mariamisi) et Marthae (mart'ajsi) sororis eius. 2 Haec illa Mariam (mariam) est⁴, quae unxit Dominum (*dat.*) unguento (*acc.*)⁵, et abstersit⁶ pedes capillis eius (= suis)⁶, cuius frater eius Lazarus⁷ aegrotus fuit. 3 Transmiserunt ad-eum⁸ sorores eius, et ei-dixerunt: Domine, ecce en⁹, qui (+ *ese*)¹⁰ tibi-carus-est (= quem diligis)¹¹ aegrotus est. 4 Ut-primum¹² audivit Iesus, dixit: Illa aegrotatio¹³ non est mortifera¹⁴, sed propter gloriam Dei, ut glorificetur Filius Dei <foras->de¹⁵ illo. 5 Et caruserat Iesu Mariam (mariam) (= diligebat Iesus Mariam), et Martha (mart'a) soror eius¹⁷, et Lazarus (lazare)¹⁸. 6 Ut-primum audivit quoniam¹⁹ aegrotus est, locumprehendit (*aor.* = *qmbqlh un*) ibi²⁰ ubi²¹ fuit, duos dies. 7 Deinde²² post hoc dixit discipulis suis: Venite²³, ibitis deinde (= iterum)²³ ad-Iudaeam. 8 Dixerunt illi (*dat.*) discipuli illi²⁴: Magister²⁵, nunc adhuc quaerebant te Iudaei lapidare (*verb.* lapidem aggregare *term.*) et deinde (= iterum)²⁶ is (*praes.*)²⁷ ibidem (= eodem)²⁸? 9 Respondit²⁹ Iesus: Non duodecim tempora (*sg.* = horae)³⁰ sunt³¹ (*sg.*) diei? Si-igitur <ali>quis ambulabit die³², non labitur (*it.* = offendit)³³, quia lumen huius regionis (= mundi) spectat. 10 Et si³⁴ <ali>quis ambulabit nocte³⁵, labetur (= offendet)³⁶, quia lumen non est (*praes. consuet.*)³⁷ in illo. 11 Hoc ut-primum³⁸ dixit, post hoc dixit illis: Lazarus amicus noster³⁹ obdormivit, sed ego⁴⁰ ibo et expegefaciam illum. 12 Dixerunt illi (*dat.*) discipuli illi⁴¹: Si-igitur dormit⁴², vivet. 13 Iesus⁴³ autem propter mortem eius dixit⁴³, et illi isto [-modo]⁴⁴ cogitaverant (*verb.* ab-illis cogitatum-erat) [de] dormitione (*dat.*)

¹ om et OT. — ² infirmus OT. — ³ e Bethania (a Bethania Tb) castello OT. — ⁴ fuit Mariam (mariam) OT. — ⁵ unguento (*acc.*) unxit Dominum (*dat.*) Op; unxit unguento (*acc.*) pedes (*dat.*) Domini Tb. — ⁶ capillis suis abstersit pedes eius OT. — ⁷ om Lazarus Op.* — ⁸ ad-Iesum OT. — ⁹ om en OT. — ¹⁰ om *ese* OT. — ¹¹ qui carus-erat tibi (= quem diligebas) OT. — ¹² + hoc Tb. — ¹³ hic languor OT. — ¹⁴ mortifer OT. — ¹⁵ ex OT. — ¹⁶ om et OT. — ¹⁷ Martha et soror eius Mariam (om Mariam Tb) OT. — ¹⁸ lazare OT. — ¹⁹ quia OT. — ²⁰ tunc permansit adhuc in-illo loco OT. — ²¹ + quoque OT. — ²² om deinde OT. — ²³ [ap]lagete ([ap]lage Tb) rursum abibimus OT. — ²⁴ eius Op; om Tb. — ²⁵ Rabbi (rabi) Op. — ²⁶ rursum OT. — ²⁷ om is OT. — ²⁸ + isne Op; + venisne (*praes.*) Tb. — ²⁹ dixit illis OT. — ³⁰ pl. OT. — ³¹ suntne (*pl.*) OT. — ³² in-die Tb. — ³³ offendet pedem OT. — ³⁴ si-igitur OT. — ³⁵ de-nocte OT. — ³⁶ + ille OT. — ³⁷ *praes.* OT. — ³⁸ cum OT. — ³⁹ meus OT. — ⁴⁰ om ego Op. — ⁴¹ om illi; + Domine OT. — ⁴² obdormivit OT. — ⁴³ Iesus autem dixit . . . OT. — ⁴⁴ om isto[-modo] OT. —

somni numquid loquebatur⁴⁵. 14 Tunc dixit illis Iesus palam (*verb.* revelate): Lazarus mortuus-est. 15 Et ego gaudeo propter vos, ut vos⁴⁶ credatis⁴⁷, quia ego non ibi fui; nunc⁴⁸ autem⁴⁸ [ven]iamus⁴⁹-et-eamus (*fut.*)⁴⁹ ad-eum. 16 Ei-dixit Thomas (t'oma), cui dictum-est [nomen] Geminus, collegis⁵⁰ suis⁵⁰: Ibimus nos quoque⁵¹, ut cum⁵² illo moriamur⁵². 17 Venit⁵³ Iesus et⁵³ invenit quadriduanum (*verb.* [quem] quattuor dierum)⁵⁴ in monumento⁵⁴. 18 Et⁵⁵ fuit⁵⁵ Bethania propinqua (= iuxta) Ierusalēm (*dat.*) ut (= quasi)⁵⁶ quindecim spatia (= stadia) tantum⁵⁶. 19 Multi⁵⁷ ex Iudaeis illis⁵⁸ venerant (*verb.* venti fuerunt) ad-Mariam (*gen.*) et ad-Martham (*gen.*), ut-forte⁶⁰ consolarentur illas propter frater illum⁶¹ earum (= suum). 20 Martha ut-primum⁶² audivit quoniam⁶³ Iesus venit (*praes.*), [ob]viabat illi; Mariam (mariami)⁶⁴ autem sedit ibidem in domo⁶⁴. 21 Dixit Martha (mart'aj)⁶⁵ Iesu: Domine, si-forte⁶⁶ hic (*adv.*) fuisses, frater⁶⁷ ille meus-forte non mortuus-esset⁶⁷. 22 Sed⁶⁸ nunc quoque scio, quantum⁶⁹ quid⁶⁹ petieris⁷⁰ Deum, commodabit tibi Deus. 23 Dixit illi Iesus: Surget frater ille⁷¹ tuus. 24 Dixit illi Martha (mart'aj)⁶⁵: Scio⁷², quia surget in-surrectione illa⁷³ in-postremo die⁷⁴. 25 Dixit illi Iesus: Ego sum surrectio et vita; qui credet⁷⁵ in-me (*verb.* cui credibilis-ero ego)⁷⁵, etsi (*daḡat'u*) morietur⁷⁶, vivet⁷⁷. 26 Et omnis qui vivax erit⁷⁸ et credet in-me, non morietur⁷⁹ [usque] ad-aeternitatem. Credis⁸⁰ hoc? 27 Dixit illi⁸¹: Utique, Domine, ego⁸² credo⁸³, quia tu es Christus (k'riste)⁸⁴ Filius Dei, qui⁸⁵ veniendus (= venturus) es ad-regionem (= in mundum)⁸⁵. 28 Et ut-primum hoc dixit, abiit et accessivit⁸⁶ Mariam sororem suam occulte⁸⁷, et ei-dixit⁸⁸: Magister hic (*adv.*)⁸⁹ est⁸⁹, et cit te. 29 Illa⁹⁰ ut-primum audivit, surrexit cito et ivit⁹¹ ad-eum. 30 Nondum⁹² venerat (*verb.* ventus fuit) Iesus in-castellum⁹³ illud⁹³, sed fuit⁹⁴ ibidem⁹⁴ in-loco illo, in-quo⁹⁵ ei-[ob]viabat⁹⁶ Martha (mart'a). 31 Iudaei autem illi, qui fuerunt cum illa in-domo⁹⁷ illa⁹⁷, et consolabantur illam⁹⁸, et⁹⁹ ut-primum viderunt Mariam (mariami)

⁴⁵ quoniam propter dormitionem somni dixit (= dixisset) OT. — ⁴⁶ om vos OT. — ⁴⁷ + in-me OT. — ⁴⁸ sed OT. — ⁴⁹ [ven]ite (*interj.*) et eamus OT. — ⁵⁰ [qui] ex eius discipulis Op; ex eius discipulis Tb; + [ap]agete Op; + [ven]ite Tb. — ⁵¹ om nos quoque Tb. — ⁵² exstirpemur (= moriamur) cum illo OT. — ⁵³ et ut-primum venit Iesus ad-Bethaniam OT. — ⁵⁴ quia quattuor dies (*sg.*) habebat in sepulcro OT. — ⁵⁵ fuit autem Tb; fuit Op. — ⁵⁶ ut (om Op) quindecim (quattuordecim Op) tantum (om Op) stadia (*sg.*) OT. — ⁵⁷ et multi OT. — ⁵⁸ om illis OT. — ⁵⁹ ad-Martham (*gen.*) et ad-Mariam (*gen.*) OT. — ⁶⁰ ut OT. — ⁶¹ om illum OT. — ⁶² autem OT. — ⁶³ quia Tb. — ⁶⁴ Mariam (mariam) in domo sedit ibidem OT. — ⁶⁵ mart'a OT. — ⁶⁶ si-igitur-forte OT. — ⁶⁷ non-forte emortuus fuit (= esset) frater ille meus OT. — ⁶⁸ et OT. — ⁶⁹ quod[cum]que Op; quid (= quod) Tb. — ⁷⁰ + tu OT. — ⁷¹ om ille OT. — ⁷² novi Op. — ⁷³ om illa Tb. — ⁷⁴ + illo Tb. — ⁷⁵ *verb.* cui credibile-erit meum OT. — ⁷⁶ morietur quidem (*ḡat'u*) OT. — ⁷⁷ + ve OT. — ⁷⁸ est (*praes. consuet.*) OT. — ⁷⁹ + ille OT. — ⁸⁰ credisne OT. — ⁸¹ + Martha (mart'a) OT. — ⁸² om ego OT. — ⁸³ credidi Op. — ⁸⁴ k'ristē OT. — ⁸⁵ ad-regionem progressus (*verb.* ventus) Op; progressus (*verb.* ventus) ad-regionem Tb. — ⁸⁶ advocavit OT. — ⁸⁷ clam OT. — ⁸⁸ + illi OT. — ⁸⁹ progressus est (= venit) OT. — ⁹⁰ + autem OT. — ⁹¹ ibat OT. — ⁹² quia nondum OT. — ⁹³ ad castellum: om illud OT. — ⁹⁴ ibi adhuc fuit OT. — ⁹⁵ ubi quoque OT. — ⁹⁶ + illi OT. — ⁹⁷ in domo: om illa OT. — ⁹⁸ illas OT. — ⁹⁹ om et OT. —

quia¹⁰⁰ surrexit cito cito¹⁰¹ et exiit, exierunt¹⁰² illi quoque et¹⁰² sequebantur¹⁰³; cogitabant quoniam ad-monumentum¹⁰⁴ it ad-flendum ibi¹⁰⁵. 32 Mariam (mariami)¹⁰⁶ autem, ut-primum¹⁰⁷ ivit¹⁰⁸ ibi¹⁰⁹, ubi (+ *igi*) fuit Iesus, et¹¹⁰ vidit illum, procidit (*aor.*)¹¹¹ ad-¹¹² pedes (*dat.*) eius, et ei-dixit: Domine¹¹³, si-forte¹¹³ hic (*adv.*) factus¹¹⁴ fuisti (= fuisses), non-forte mortuus-esset (*verb.* -erat)¹¹⁵ frater ille¹¹⁶ meus. 33 Iesus¹¹⁷ ut-primum vidit illam, quia flebat, et qui (+ *igi*)¹¹⁸ cum illa Iudaei fuerunt flebant¹¹⁸, concitatus-est¹¹⁹ spiritu suo sicut iratus (*verb.* suscensus)¹¹⁹. 34 Et dixit¹²⁰: Ubi collacastis illum? Dixerunt illi (*dat.*): Domine, veni et vide! 35 Et lacrimabatur Iesus. 36 Et¹²¹ loquebantur Iudaei illi: Videte¹²², quomodo sane ei-carus erat ille (= diligebat illum). 37 Quidam¹²³ ex illis¹²⁴ loquebantur: Nonne (*ver me*) -forte¹²⁵ praevaluisset (= potuisset)¹²⁶ hic, qui aspexit (= aspicere-fecit) oculos caeci¹²⁷ illius¹²⁷, facere¹²⁸ ut-forte hic quoque non mortuus-esset? 38 Iesus deinde¹²⁹ (= iterum) iratus (*verb.* suscensus) in-mente sua¹²⁹ venit ad-monumentum¹³⁰; fuit¹³¹ spelunca una¹³², et saxum unum¹³³ collocatum-est¹³⁴ super illam¹³⁴. 39 Et¹³⁵ dixit illis Iesus: Tollite saxum istud. Dixit illi Martha¹³⁶, soror illius mortui¹³⁷: Domine, nunc¹³⁸ foetet¹³⁹, quia quatrduanus (*verb.* [qui] quattuor (= quarti) diei)¹⁴⁰ est. 40 Dixit illi Iesus: Non dixi¹⁴¹ tibi¹⁴¹: Si¹⁴² credideris, videbis gloriam Dei? 41 Et¹⁴³ ut-primum¹⁴⁴ sustulerunt saxum illud, et¹⁴⁵ Iesus¹⁴⁵ aspexit (= aspicere-fecit) oculos suos¹⁴⁶ ad-(super)caelum, et dixit: Pater, gratias-ago tibi, quia audisti me. 42 Et¹⁴⁷ ego sciebam¹⁴⁸, quia in-omni tempore¹⁴⁹ audis (*it.*) me¹⁵⁰, sed propter populum hunc, qui circumstat¹⁵¹, ei-facio¹⁵², ut credant quia tu misisti me. 43 Hoc¹⁵³ cum¹⁵³ dixit, voce excelsa¹⁵⁴ clamorem-fecit (= exclamavit) et¹⁵⁵ dixit¹⁵⁵: Lazare (lazare), surge et¹⁵⁶ <ex>apage!¹⁵⁷ 44 Et prodivit mortuus ille ligatus¹⁵⁸ cum-pedibus

¹⁰⁰ quia Mariam (mariam) OT. — ¹⁰¹ cito surrexit OT. — ¹⁰² om exierunt illi quoque et OT. — ¹⁰³ + illam OT. — ¹⁰⁴ ad-sepulcrum OT. — ¹⁰⁵ eum OT. — ¹⁰⁶ mariam OT. — ¹⁰⁷ om ut-primum Tb. — ¹⁰⁸ venit Op; prodivit Tb. — ¹⁰⁹ om ibi OT. — ¹¹⁰ + ut-primum OT. — ¹¹¹ concidit (*aor.*) OT. — ¹¹² apud Op. — ¹¹³ om Domine: si-igitur-forte Op. — ¹¹⁴ om factus OT. — ¹¹⁵ emortuus esset (*verb.* fuit) OT. — ¹¹⁶ om ille OT. — ¹¹⁷ + autem OT. — ¹¹⁸ cum illa progressi (*verb.* venti) quoque illi Iudaei flebant OT. — ¹¹⁹ tremefactus-est spiritu sicut cum-ira OT. — ¹²⁰ + illis OT. — ¹²¹ om et OT. — ¹²² ecce OT. — ¹²³ et aliqui (= quidam) OT. — ¹²⁴ om ex illis Op. — ¹²⁵ non-forte Op; nonne (*arame*)-forte Tb. — ¹²⁶ potuisset Op; potuisset-ne Tb. — ¹²⁷ caeco OT. — ¹²⁸ + quiddam OT. — ¹²⁹ rursum iratus in-mente sua Tb; rursum quasi(-tamen) cum-ira apud semet-ipsam (*verb.* apud caput) Op. — ¹³⁰ in-sepulcrum illud Tb; ad-sepulcrum Op. — ¹³¹ + autem OT. — ¹³² om una OT. — ¹³³ om unum OT. — ¹³⁴ illi (= in illa) locatum-erat OT. — ¹³⁵ om et OT. — ¹³⁶ om Martha Op. — ¹³⁷ + Martha (mart'a) Op; om soror illius mortui Tb. — ¹³⁸ om nunc OT. — ¹³⁹ + adhuc (= quidem) OT. — ¹⁴⁰ quartus dies OT. — ¹⁴¹ non dixi tibi Tb; non dixi tibi Op. — ¹⁴² quoniam si-igitur OT. — ¹⁴³ om et OT. — ¹⁴⁴ om ut-primum Op. — ¹⁴⁵ Iesus autem Op. — ¹⁴⁶ om suos Tb. — ¹⁴⁷ sed Tb. — ¹⁴⁸ novi Tb; noveram 1329. — ¹⁴⁹ semper Tb 1329. — ¹⁵⁰ om ego... me Op. — ¹⁵¹ circumstat me Tb; me-circumstat 1329; vos-circumstat Op. — ¹⁵² dixi OT. — ¹⁵³ et hoc ut-primum OT. — ¹⁵⁴ magna OT 1329. — ¹⁵⁵ om et dixit OT. — ¹⁵⁶ om surge et Op. — ¹⁵⁷ prodi foras, OT. — ¹⁵⁸ colligatus manibus et pedibus et (om et Tb) institis OT. —

cum-manibus fasciis¹⁵⁸, et¹⁵⁹ os (= vultus) eius circumplicatum¹⁶⁰ fuit sudario¹⁶⁰. Dixit illis Iesus: Resolvite istum, et sinite¹⁶¹ abire (*term.*)¹⁶¹. 45 Et¹⁶² multi ex Iudaeis illis¹⁶³, qui venerant (*verb.* venti fuerunt) ad Mariam (*gen.*)¹⁶⁴, ut-primum¹⁶⁵ viderunt, quid (= quod)¹⁶⁶ (+ *igi*) operatus-est¹⁶⁷, crediderunt in-eum. 46 Et quidam¹⁶⁸ ex illis ierunt¹⁶⁹ ad-Pharisaeos illos (*gen.*)¹⁷⁰, et nuntiaverunt illis, quid (= quod) (+ *igi*) operatus-est Iesus. 47 Et¹⁷¹ congregati-sunt sacerdotum-magistri et Pharisaei in-angulo-plateae¹⁷¹, et dixerunt¹⁷²: Quid¹⁷³ faciemus, quia¹⁷⁴ homo ille¹⁷⁵ multa prodigia (= signa)¹⁷⁶ facit¹⁷⁷? 48 Si-igitur permiserimus¹⁷⁸ hoc-modo, omnes credent in-illum¹⁷⁹, et venient Graeci¹⁸⁰ et exterminabunt¹⁸¹ generationem nostram et locum hunc¹⁸¹. 49 Unus aliquis (= quidam)¹⁸² ex illis, cui¹⁸³ nomen dictum-est Caiphas (kajap'a)¹⁸³, qui (+ *igi*)¹⁸⁴ sacerdotum-magister¹⁸⁵ fuit anni-peculiaris illius¹⁸⁵, dixit illis: Vos nihil novistis¹⁸⁶. 50 Et¹⁸⁷ nec a-vobis-quid-adnumeratum-est (= imputavistis)¹⁸⁸, quia melius est nobis (*verb.* ad-nos), si¹⁸⁹ homo unus moriatur¹⁹⁰ pro¹⁹¹ populo hoc¹⁹¹, et ne-forte (= neve)¹⁹² omnis haec¹⁹³ generatio (= gens) pereat. 51 Hoc¹⁹⁴ autem non a-semetipso (*verb.* a-capite suo) dixit¹⁹⁴, sed sacerdotum-princeps fuit anni-peculiaris illius¹⁹⁵. Cum-prophetia¹⁹⁶ dixit¹⁹⁶, quia ad-mortificationem¹⁹⁷ fuit (= moriturus erat) Iesus super generationem illam¹⁹⁷, 52 non-tamen¹⁹⁸ super generationem hanc¹⁹⁸, sed ut liberos illos quoque¹⁹⁹ dispersos congregaret in-unum. 53 Et abhinc²⁰⁰ a-die²⁰⁰ considerabant²⁰¹ ut-forte occiderent illum. 54 Et Iesus²⁰² exinde²⁰³ iam-non manifeste²⁰³ se-vertebat²⁰⁴ inter Iudaeos illos²⁰⁵, sed abiit illinc in-terram²⁰⁶ unam²⁰⁶, quae propinqua fuit deserto²⁰⁷, in-civitatem unam²⁰⁸, cui²⁰⁹ [nomen] dictum-est Ephraim (ep'raim)²⁰⁹, et ibi se-vertebat (= versabatur)²¹⁰

¹⁵⁹om et Op. — ¹⁶⁰obtectum fuit sudario Tb; sudario obtectum fuit Op. — ¹⁶¹[re]linquite, ambulabit (= ambulet) OT. — ¹⁶²om et OT. — ¹⁶³om illis OT. — ¹⁶⁴ad-Mariam (*gen.*) et Martham (*gen.*) OT. — ¹⁶⁵om ut-primum OT. — ¹⁶⁶quod OT. — ¹⁶⁷+ Iesus(om Op)et multi(om multi Op)OT. — ¹⁶⁸quidam autem OT. — ¹⁶⁹abierunt OT. — ¹⁷⁰om illos OT. — ¹⁷¹congregaverunt sacerdotum-magistri illi et Pharisaei concilium OT. — ¹⁷²loquebantur OT. — ¹⁷³quidnam OT. — ¹⁷⁴+ *igi* Tb. — ¹⁷⁵hic OT. — ¹⁷⁶multum prodigium (= signum) Tb. — ¹⁷⁷operatur OT. — ¹⁷⁸relinquemus (= sinemus) illum OT. — ¹⁷⁹in-eum OT. — ¹⁸⁰Romani OT. — ¹⁸¹auferent nobis (nobis-auferent Tb) locum quoque nostrum et generationem quoque OT. — ¹⁸²om aliquis OT. — ¹⁸³om cui nomen dictum-est: Caiphas (kaiap'a) OT. — ¹⁸⁴om *igi* OT. — ¹⁸⁵fuit sacerdotum-magister illius anni-peculiaris OT. — ¹⁸⁶+ nec unum OT. — ¹⁸⁷om et OT. — ¹⁸⁸a-vobis-consideratum-est (= consideravistis) OT. — ¹⁸⁹ut OT. — ¹⁹⁰unus homo moriatur OT. — ¹⁹¹propter populum: om hoc OT. — ¹⁹²non OT. — ¹⁹³om haec OT. — ¹⁹⁴hoc a-semetipso non dixit OT. — ¹⁹⁵illius anni-peculiaris Op. — ¹⁹⁶et prophetavit Op; prophetabat Tb. — ¹⁹⁷in-animo-habebat Iesus mortificari (*verb.* ad-mortificationem) propter generationes OT. — ¹⁹⁸et non solum propter generationes OT. — ¹⁹⁹liberos quoque Dei OT. — ²⁰⁰exinde OT. — ²⁰¹consiliati-sunt Iudaei ut OT. — ²⁰²Iesus autem OT. — ²⁰³iam-non permanifeste: om exinde OT. — ²⁰⁴ambulabat OT. — ²⁰⁵om illos OT. — ²⁰⁶in-regionem: om unam OT. — ²⁰⁷iuxta (*verb.* propinque) desertum OT. — ²⁰⁸om unam OT. — ²⁰⁹quam dicunt (*it.*) Ephrem (ep'rem) OT. — ²¹⁰permansit OT. —

una-cum²¹¹ discipulis²¹². 55 Et²¹³ propinquum fuit Pascha (*zatiki qumh*) illud²¹³ Iudaeorum, et multi²¹⁴ ascenderunt prae (= ante) Pascha (*zatiki*) ad-Ierusalēm²¹⁴, ut emundarent semetipsos (*verb.* caput suum)²¹⁵. 56 Quaerebant²¹⁶ Iesum videre²¹⁶, et loquebantur invicem, qui²¹⁷ steterunt in templo illo²¹⁸: Quomodo cogitatis vos? Nonne veniet²¹⁹ in-diem-festum hunc? 57 Mandaverunt²²⁰ sacerdotum-magistri illi et Pharisaei, si²²¹ <ali>quis (= quis) sciet²²¹ ubi est, nobis-nuntiet²²², ut²²³ apprehendant (*fut. II.*) illum.

12,1 Iesus autem ante¹ sex dies (*sg.*) Paschae (*zatiki*) illius¹ venit ad-Bethaniam, ubi (+ *igi*)² fuit Lazarus (lazare)³ emortuus, quem (+ *igi*) suscitavit⁴ a-mortuis. 2 Et⁵ ei-apparaverunt⁶ ibi cenam; et ministrabat⁷ illi Martha (mart'a)⁷, et Lazarus unus⁸ ex [con]viviis cum illo⁸. 3 Mariam autem recepit libram (*litraj*) unam unguentum nardum (*lardioni*)⁹ electum⁹ [quod] multae mercedis (= unguenti nardi electi pretiosi)¹⁰ unxit pedes Iesu, et capillis suis abstergebat¹¹ pedes eius, et domus¹² illa¹³ impleta-est odore illo¹⁴ unguenti. 4 Ei-dixit¹⁵ unus aliquis (= quidam)¹⁵ ex discipulis¹⁶, Iudas (iuda)¹⁷ Iscariotes (skarioteli)¹⁸, qui in-animo-habebat¹⁹ tradere eum: 5 Cur²⁰ non²¹ unguentum istud²¹ divenditum-est trecentis denariis (*gen. sg. pretii*), et traditum-est pauperibus? 6 Hoc²² dixit non-tamen pauperum quid²³ in-corde [ex]stitit²³, sed quia fur fuit, et crumena²⁴ illa cum illo fuit²⁴, et quid²⁵ (+ *igi*) (= quod) inlocabatur (= immittebatur) ille habet (*praes. consuet.*)²⁵. 7 Ei-dixit²⁶ Iesus: [Re]mitte²⁷ istam, ut in-diem²⁸ illum propter mortui (*adj.*) -convestiendum («Totenbekleidung») meum conservet istud²⁸. 8 Pauperes²⁹ semper³⁰ vobiscum sunt; ego autem semper non³¹ vobiscum sum. 9 Comperit (*aor.*)³² populus multus ex Iudaeis³², quia³³ ibi

²¹¹ cum Op. — ²¹² + suis OT. — ²¹³ fuit propinquum Paska (pask'a) [Phase (pasek'i) Tb], dies-festus ille (om ille Tb) OT. — ²¹⁴ ascenderunt multi ad-Ierusalēm ex regionibus (*coll.*) antea illo Phase (pasek'i) (= ante illud Phase) quod dicunt Passionem OT. — ²¹⁵ *verb.* capita sua OT. — ²¹⁶ Iudaei autem illi quaerebant Iesum OT. — ²¹⁷ cum OT. — ²¹⁸ om illo OT. — ²¹⁹ venietne OT. — ²²⁰ quia dederant (*verb.* traditum-erat) mandatum OT. — ²²¹ ut si-igitur <ali>quis noverit (sciat Op) OT. — ²²² scire-faciet illis OT. — ²²³ et Op.

¹ anterior sex dies illius (om illius Tb) Passionis (+ illius Tb) OT. — ² om *igi* Op. — ³ lazare Tb. — ⁴ + Iesus OT. — ⁵ om et Op. — ⁶ + illi (*dat.*) OT. — ⁷ Martha ministrabat illi OT. — ⁸ fuit cum illo ex [con]viviis Op; ex [con]viviis fuit cum illo Tb. — ⁹ nardi fidelis OT. — ¹⁰ + et OT. — ¹¹ abstersit OT. — ¹² domus autem OT. — ¹³ + omnis OT. — ¹⁴ illius OT. — ¹⁵ dixit aliquis (= quidam) unus OT. — ¹⁶ + eius OT. — ¹⁷ + Simonis (simonisi) OT. — ¹⁸ iskarioteli OT. — ¹⁹ cui in-corde <ei>-locatum-erat Op. — ²⁰ propter quid OT. — ²¹ unguentum hoc non OT. — ²² + autem propter illud OT. — ²³ quaedam sollicitudo ei-locatum-erat OT. — ²⁴ crumenam illam habebat ille (ille habebat Tb) OT. — ²⁵ inlocationem (= immissum) illam ille portabat (portavit = portat [*consuet.*] Tb) OT. — ²⁶ et dixit OT. — ²⁷ [re]linquite OT. — ²⁸ ad-diem sepeliendi me (*gen.*) mihi-conservetur istud Op; ad-sepulturam meam mihi-conservetur Tb. — ²⁹ quia pauperes OT. — ³⁰ quandoque Op. — ³¹ non semper OT. — ³² animadvertit omnis populus Iudaeorum (ex Iudaeis Tb) OT. — ³³ + Iesus. —

est; ierunt³⁴ non-tamen³⁵ propter Iesum solum³⁶, sed ut Lazarum (lazare)³⁷ quoque solum³⁸ viderent, quem (+ *igi*) suscitavit³⁹ a-mortuis. 10 Consultationem⁴⁰ fecerunt sacerdotum-magistri illi⁴⁰, ut-forte⁴¹ Lazarum quoque occiderent. 11 Quia <foras->de illo (= propter illum)⁴² multi ex Iudaeis illis⁴³ ibant et crediderunt⁴⁴. 12 E crastino multitudo⁴⁵ populi illius⁴⁵, qui venerat (*verb.* ventus fuit) ad-diem-festum illum, ut-primum⁴⁶ audiverunt quia Iesus venit (*praes.*) a-Ierusalēm, 13 sustulerunt⁴⁷ ramos (*coll.*) palmitis⁴⁷, et exierunt ad-ob<viam>viandum⁴⁸ ei⁴⁸. Clamabant et loquebantur: Hosanna (hosanna)⁴⁹; benedictus est veniens nomine Domini, et⁵⁰ Rex Israel (*gen.*). 14 Et invenit Iesus asinum unum⁵¹ et consedit super illum, sicut scriptum est: 15 Gaude⁵¹, filia Sion (sionisi), ecce⁵² rex tuus venit (*praes.*)⁵³, et supra sedet⁵⁴ in-pullo in-asino⁵⁵. 16 Et⁵⁶ hoc non agnoverunt⁵⁷ discipuli eius prius⁵⁸; quando⁵⁹ autem⁵⁹ glorificatus-est Iesus, tunc⁶⁰ recordati-sunt⁶¹ quia hoc[-modo]⁶² scriptum fuit super⁶³ illum, et hoc fecerunt illi (*dat.*). 17 Et populus testificabatur (= testimonium perhibebat)⁶⁴, qui fuit cum illo⁶⁴, quando⁶⁵ Lazarum (lazare)⁶⁶ vocavit a-monumento⁶⁷ et suscitavit illum a-mortuis. 18 Propter hoc⁶⁸ [ei-][ob]-viabat⁶⁹ populus ille, quia audierat (*verb.* ab-eo-auditum-erat) quoniam huius-modi⁷⁰ prodigium (= signum) operatus-erat (= fecerat) ille (*verb.* operatum (*pass.*) -erat ab-illo)⁷¹. 19 Pharisei autem illi loquebantur⁷² invicem⁷²: Spectatis⁷³ quia nihil proficitis? ecce regio (= mundus) omnis⁷⁴ <intro>sequitur⁷⁵ illum⁷⁵. 20 Fuerunt ibi⁷⁶ [qui]⁷⁷ ex Gentibus⁷⁷ quoque, qui⁷⁸ ascenderant (*verb.* ascensi fuerunt) adorare (*term.*)⁷⁸ in-die-festo.) 21 Illi⁷⁹ occesserunt⁸⁰ Philippo (= accesserunt ad Philippum), qui⁸¹ a-Bethsaida Galilaeorum (galileveli) fuit⁸¹; precabantur illum⁸² et ei-loquebantur: Domine, volumus Iesum videre. 22 Venit⁸³ Philippus et nuntiavit⁸⁴ Andreae (andria)⁸⁵; Andreas⁸⁶ et Philippus (p'ilipe)⁸⁷ dixerunt⁸⁸ Iesu. 23 Iesus autem respondit illis⁸⁹ et eis-dixit⁸⁹: Pervenit (*verb.* perventum

³⁴ et venerunt OT. — ³⁵ non solum OT. — ³⁶ om solum OT. — ³⁷ lazare OT. — ³⁸ om solum OT. — ³⁹ + Iesus Tb. — ⁴⁰ sacerdotum-magistri autem illi consultationem fecerunt Op. — ⁴¹ ut OT. — ⁴² om <foras->de illo OT. — ⁴³ om illis OT. — ⁴⁴ + illi in-Iesum OT. — ⁴⁵ populus ille multus OT. — ⁴⁶ quia audierunt quoniam (quia Op) OT. — ⁴⁷ et (om Tb) receperunt ramum (ramos [*coll.*] Tb) ex palma (palmis Tb) OT. — ⁴⁸ ad-[ob]viandum + et OT. — ⁴⁹ hosana OT. — ⁵⁰ om et OT. — ⁵¹ om unum OT. — ⁵¹ ne timeas OT. — ⁵² + en OT. — ⁵³ ad-te Tb. — ⁵⁴ + ille OT. — ⁵⁵ asini Op. — ⁵⁶ om et OT. — ⁵⁷ agnovit (!) Tb; noverant Op. — ⁵⁸ primum OT. — ⁵⁹ sed ubi (*temp.*) Tb; sed quando-quoque (*verb.* ubiquequoque) Op. — ⁶⁰ om tunc OT. — ⁶¹ eis-recordatum (*pass.*)-est OT. — ⁶² hoc OT. — ⁶³ propter OT. — ⁶⁴ qui fuit cum illo testimonioerat illi (*dat.*) OT. — ⁶⁵ quia OT. — ⁶⁶ lazare Op. — ⁶⁷ a-sepulcro OT. — ⁶⁸ + quoque OT. — ⁶⁹ + illi (*dat.*) OT. — ⁷⁰ hoc OT. — ⁷¹ operatus-est (*aor.*): om ille OT. — ⁷² dixerunt illis OT. — ⁷³ spectatisne OT. — ⁷⁴ omnis regio Op. — ⁷⁵ ivit post illum OT. — ⁷⁶ om ibi OT. — ⁷⁷ aliqui (= quidam) Gentes OT. — ⁷⁸ ex ascensis (= iis qui ascenderant) ut adorarent OT. — ⁷⁹ + quoque Ad*; hi OT. — ⁸⁰ accesserunt OT. — ⁸¹ qui (+ *igi* Tb) fuit a-Bethsaida Galilaeae OT. — ⁸² interrogabant illum Op; om Tb. — ⁸³ et venit Tb. — ⁸⁴ dixit OT. — ⁸⁵ andrea OT. — ⁸⁶ et venerunt (om venerunt Tb) Andreas (andrea) OT. — ⁸⁷ pilipe (!) Op. — ⁸⁸ et dixerunt Op. — ⁸⁹ et dixit illis OT. —

est)⁹⁰ tempus (= hora), ut glorificetur Filius hominis. 24 Profecto (*mar' liad*) iustum (*mar' ali*)⁹¹ loquor vobis, nisi⁹² granum tritici conciderit (= ceciderit) in-terram, et mortuum-erit, illud solum manebit; si-igitur mortuum-erit, multum fructum proferet. 25 Cui carum-est⁹³ caput suum (= qui amat semetipsum), dimittet illud; et cui odio-erit (= qui oderit) caput suum (= semetipsum) in-regione (= mundo) hac⁹⁴, in-vitam illam⁹⁵ aeternam (*saukunē*)⁹⁶ hereditabit⁹⁷ illud. 26 Si⁹⁸ <ali>quis (= quis) ministrat⁹⁹ mihi, me-insequatur¹⁰⁰; et ubi (+ *igi*)¹⁰¹ ego sum¹⁰² ibi¹⁰³ minister ille¹⁰⁴ erit. Mihi¹⁰⁵ si quis ministraverit¹⁰⁵, honorem faciet illi (= honorificabit illum)¹⁰⁶ Pater meus. 27 Nunc autem¹⁰⁷ spiritus meus (= anima mea) concitatus¹⁰⁸ est; et quid¹⁰⁹ dicam? Pater, eripe¹¹⁰ me ex tempore (= hora) hoc¹¹¹; sed propter hoc veni in-tempus hoc (= in horam hanc). 28 Pater, glorifica nomen tuum. Venit¹¹⁷ vox a-<super>caelo: Te-glorificavi et deinde (= iterum)¹¹³ te-glorificabo. 29 Et populus¹¹⁴ ille, qui stetit, audiebat¹¹⁵ et¹¹⁵ loquebantur¹¹⁶: Tonitruum est¹¹⁷; et alii¹¹⁸ loquebantur: Angelus loquitur¹¹⁹ illi. 30 Respondit Iesus et dixit¹²⁰: Non propter me venit¹²¹ vox haec, sed propter vos. 31 Nunc est iudicium¹²² regionis (= mundi)¹²³; nunc princeps¹²⁴ huius regionis (= mundi) corruet¹²⁵. 32 Et ego in-illo tempore¹²⁶ exaltatus-ero a-terra, omne¹²⁷ attractabo ad-me. 33 Hoc¹²⁸ eis-loquebatur¹²⁹ edocebat¹³⁰ qua morte <per>moriendus (= moriturus)¹³¹ fuit (= esset). 34 Respondit illi populus ille¹³²: Nos audivimus (*aor.*)¹³³ ex lege quoniam Christus (k'riste) [usque] ad-aeternitatem stabit¹³⁴; et tu quomodo loquēris quoniam exaltari¹³⁵ fas est (= oportet) Filium (*gen.*) hominis¹³⁵? Quis est ille¹³⁶ Filius hominis¹³⁷? 35 Dixit illis Iesus: Paucum¹³⁸ tempus adhuc¹³⁸ lumen vobiscum est; ambulate dum adhuc¹³⁹ lumen vobiscum¹⁴⁰ est¹⁴⁰, ut non [ob]veniant (*sg.*) vobis tenebrae (*sg.*)¹⁴¹, quia¹⁴² qui ambulat (*praes. consuet.*) in-tenebris, non scit (*praes. consuet.*)¹⁴³ quo (*vidre*) ambulat (*praes. consuet.*). 36 Dum lumen vobiscum¹⁴⁴ est¹⁴⁴, credite

⁹⁰ pervenit (*aor.*) OT. — ⁹¹ amen amen OT. — ⁹² si-igitur non OT. — ⁹³ carum-erit (= amabit) OT. — ⁹⁴ in-hac regione OT. — ⁹⁵ om illam OT. — ⁹⁶ aeternam (*saukunoj*) OT. — ⁹⁷ conservabit OT. — ⁹⁸ si-igitur OT. — ⁹⁹ ministrabit Op. — ¹⁰⁰ me-<introrsum>sequatur OT. — ¹⁰¹ ubi <quoque> OT. — ¹⁰² ero OT. — ¹⁰³ + quoque OT. — ¹⁰⁴ om ille OT. — ¹⁰⁵ et (om Tb) si-igitur <ali>quis mihi (mihi-Tb) ministrabit (ministrat *it.* Tb) OT. — ¹⁰⁶ honorem dabit illi (= honorabit illum) OT. — ¹⁰⁷ om autem OT. — ¹⁰⁸ tremefactus OT. — ¹⁰⁹ quidnam OT. — ¹¹⁰ salva OT. — ¹¹¹ ex hoc tempore OT. — ¹¹² pervenit ad-eum OT. — ¹¹³ (+?) rursum OT. — ¹¹⁴ populus autem OT. — ¹¹⁵ et audivit OT. — ¹¹⁶ + quoniam OT. — ¹¹⁷ fuit OT. — ¹¹⁸ alii autem OT. — ¹¹⁹ loquebatur OT. — ¹²⁰ + illis OT. — ¹²¹ fuit OT. — ¹²² iudicium est Op. — ¹²³ + huius OT. — ¹²⁴ + ille OT. — ¹²⁵ desuper cadet deorsum OT. — ¹²⁶ ubi (*temp.*, *verb.* quodie) OT. — ¹²⁷ omnes OT. — ¹²⁸ + autem cum OT. — ¹²⁹ loquebatur OT. — ¹³⁰ scire-faciebat OT. — ¹³¹ in-animo-habet <per>mori (mori Tb) OT. — ¹³² + et ei-dixit OT. — ¹³³ audivimus (*verb.* a-nobis-auditum-est) OT. — ¹³⁴ manebit OT. — ¹³⁵ fas est Filium hominis exaltari Op. — ¹³⁶ hic Tb. — ¹³⁷ om quis ... hominis Op. — ¹³⁸ adhuc tempus OT. — ¹³⁹ om adhuc OT. — ¹⁴⁰ habetis OT. — ¹⁴¹ tenebrae (*sg.*) [ob]veniant vobis Op. — ¹⁴² om quia Op. — ¹⁴³ novit (*praes. consuet.*) Op. — ¹⁴⁴ habetis OT. —

in-[quae] luminis¹⁴⁵ illius (= in lumen illud)¹⁴⁶, ut progenies (= filii)¹⁴⁷ luminis sitis. Hoc eis-loquebatur¹⁴⁸ Iesus; et abiit et transconditus-est (= evanuit)¹⁴⁹ ex (= ab) illis. 37 Et huiusce[modi] prodigium¹⁵⁰ fecerat (*verb.* ab-eo-operatum (*pass.*) -erat)¹⁵¹ coram illis¹⁵², et illi¹⁵³ non crediderunt in-eum¹⁵⁴, 38 Ut consummaretur¹⁵⁵ verbum illud Isaiae (esaja) prophetae, quod dixit¹⁵⁶: Domine, quisnam credidit [id] audibulum nostrorum (= auditibus nostris)¹⁵⁷, aut¹⁵⁸ brachium Domini cui manifestatum-est? 39 Propter hoc [non (*ver.*)] crediderunt¹⁵⁹, quia deinde¹⁶⁰ quoque¹⁶⁰ dixit Isaia (esaja): 40 Quoniam¹⁶¹ excaecavit¹⁶² oculos eorum et insana-fecit¹⁶² corda eorum, ut non (*ara*) spectent¹⁶³ oculis (oculo), et¹⁶⁴ animadverant (= intelligent) corde (cordibus), et convertantur, et¹⁶⁵ sanem illos. 41 Hoc dixit Isaia (esaja)¹⁶⁶, quia¹⁶⁷ vidit gloriam eius, et loquebatur propter illum. 42 Ex principibus autem illis¹⁶⁸ multi crediderunt in-eum¹⁶⁹, et¹⁷⁰ ex¹⁷¹ Phariseis illis¹⁷¹ non (*ver.*) manifestant (*it.*)¹⁷², ut non excidant¹⁷³ e populo illo¹⁷³. 43 Quia perdixerunt gloriam hominis magis quam gloriam Dei. 44 Et Iesus¹⁷⁴ clamabat et loquebatur¹⁷⁵: Qui credet in-me (*verb.* cui credibilis-ero ego)¹⁷⁶, non in-me credet, sed in-illum¹⁷⁷ qui misit me¹⁷⁷. 45 Et qui videbit me¹⁷⁸, videbit¹⁷⁹ mittentem illum me¹⁷⁹. 46 Ego lumen regionis (= mundi)¹⁸⁰, veni¹⁸⁰, ut omnis (*dat.*), [qui]¹⁸¹ [in-me] credet (*verb.* cui credibilis-ero)¹⁸², in tenebris (*sg.*) non restet¹⁸³. 47 Si-igitur <ali>quis me-audiet(!)¹⁸⁵ verba mea, et non¹⁸⁶ conservabit¹⁸⁷, ego non iudico¹⁸⁸ illum¹⁸⁹; quia non veni quomodo-forte (= ut)¹⁹⁰ periudicem regionem (= mundum)¹⁹⁰, sed ut salvem¹⁹¹ regionem (= mundum). 48 Qui¹⁹² contemnet me, et non excipiet verba mea, est¹⁹³ qui iudicabit illum¹⁹³; verbum illud¹⁹⁴ quod eis-loquebar¹⁹⁵, illud <per>iudicabit¹⁹⁶ illum in-die illo postremo¹⁹⁷. 49 Quia ego a-memetipso (*verb.* a-capite meo) nihil¹⁹⁸ loquebar¹⁹⁹; ille mandavit²⁰⁰ mihi²⁰⁰, quid dicam, et quid loquar.

¹⁴⁵ inlumen Tb. — ¹⁴⁶ om illius (= illud) OT. — ¹⁴⁷ filii OT. — ¹⁴⁸ loquebatur Op. — ¹⁴⁹ occultatus-est Op; absconditus-est Tb. — ¹⁵⁰ tanta prodigia (= signa) pl. OT. — ¹⁵¹ operatus-est (*aor.*) OT. — ¹⁵² eis OT. — ¹⁵³ om illi Op. — ¹⁵⁴ ad <versus> illum OT. — ¹⁵⁵ consummaretur (om Op) [id] Isaiae (esaja) prophetae (+ consummaretur Op) OT. — ¹⁵⁶ loquitur OT. — ¹⁵⁷ audibili (= auditui) nostro OT. ¹⁵⁸ et OT. — ¹⁵⁹ non potuerunt credere OT. — ¹⁶⁰ rursum Op. — ¹⁶¹ om quoniam OT. — ¹⁶² eis-excaecati-sunt oculi eorum et exanimata-sunt OT. — ¹⁶³ ut non (*ver.*) videant OT; — ¹⁶⁴ + non Op. — ¹⁶⁵ + ego OT. — ¹⁶⁶ esaja OT. — ¹⁶⁷ ubi (*temp.*) OT; + *igi* Tb. — ¹⁶⁸ om illis OT. — ¹⁶⁹ ad <versus> illum OT. — ¹⁷⁰ sed OT. — ¹⁷¹ propter Phariseos OT. — ¹⁷² confessi-sunt OT. — ¹⁷³ e concilio [eos]-jeicerent OT. — ¹⁷⁴ Iesus autem OT. — ¹⁷⁵ clamorem-fecit (= exclamavit) et dixit OT. — ¹⁷⁶ in-me credet OT. — ¹⁷⁷ in-mittentem me (*verb.* missorem meum) OT. — ¹⁷⁸ vidit me Tb; me-vidit Op. — ¹⁷⁹ vidit mittentem me: om illum OT. — ¹⁸⁰ ad-regionem (regionis Op) missus-sum OT. — ¹⁸¹ + qui Ad OT. — ¹⁸² credet in-me OT. — ¹⁸³ permaneat OT. — ¹⁸⁴ et qui OT. — ¹⁸⁵ audiet OT. — ¹⁸⁶ om non OT. — ¹⁸⁷ + illud OT. — ¹⁸⁸ iudicabo OT. — ¹⁸⁹ om illum Tb. — ¹⁹⁰ om illum Tb. — ¹⁹⁰ ad-iudicandam regionem OT. — ¹⁹¹ vivificem OT. — ¹⁹² + autem OT. — ¹⁹³ habet iudicem suum OT. — ¹⁹⁴ om illud OT. — ¹⁹⁵ loquebar OT. — ¹⁹⁶ iudicabit OT. — ¹⁹⁷ in-postremo die OT. — ¹⁹⁸ non OT. — ¹⁹⁹ + sed qui misit me Pater OT. — ²⁰⁰ commodavit mihi mandatum OT. —

50 Et²⁰¹ scio²⁰¹ quia mandatum eius vita est aeterna²⁰²; cui²⁰³ carus-sum ego²⁰³, sicut²⁰⁴ mandavit mihi Pater²⁰⁴, isto[-modo] ei-sloquor²⁰⁵.

13,1 Prae (= ante)¹ die-festo illius Paschae (*zatiki*) sciebat¹ Iesus, quia pervenit (*verb.* perventum est)² tempus (= hora) eius, ut³ mutaretur (= transferretur)³ e-regione (= mundo)⁴ ad-Patrem (*gen.*)⁵, perdilexit suos illos, qui⁶ in-regione hac⁷ sunt⁸, perfecte perdilexit illos. 2 Et ut-primum cenae tempus⁹ fuit, a-daemone¹⁰ in<(tro)>-iectus-erat (= diabolus se iniecerat) in-cor suum, ut traderet illum Iudas (iuda) Simonis (simonisi) Iscariotes (skarioteli)¹⁰. 3 Sciebat¹¹ Iesus quia omne¹² tradidit¹³ Pater in-manus eius, et quia ex (= a) Deo prodivit (= exivit), et ad-Deum (*gen.*) it. 4 Surrexit e cena¹⁴ illa¹⁴, et [super]posuit (= posuit) vestem suam; et sustulit¹⁵ laciniam (= pannum) unam, se-succinxit¹⁵. 5 Et postea¹⁶ recepit aquam¹⁷, infudit in-concham¹⁸, et coepit lavare (*term.*) pedes illos²⁰ discipulorum²⁰, et abstergebat lacinia²¹ illa²¹ qua²² succinctus-erat (*verb.* quae ei-succincta-erat)²². 6 Venit (*praes.*) ad-Simonem Petrum (petre)²⁴; et²⁵ ille dixit illi²⁵: Domine, tu perlavasne (*it.*)²⁶ pedes meos? 7 Respondit illi²⁷ Iesus et ei-dixit²⁸: Quid (+ *ese*) (= quod)²⁹ ego³⁰ operor, nunc³¹ non scis³¹, deinde³² autem scies³². 8 Dixit illi Petrus: Non mihi-perlavabis³³ pedes meos³⁴ [usque] ad-aeternitatem (= in aeternum). Respondit³⁵ Iesus: Si³⁶ non perlavabo te³⁶, non habebis³⁷ mecum portionem³⁸. 9 Dixit illi Simon Petrus: Domine, ne (= non) solum pedes meos, sed manus³⁹ et caput quoque⁴⁰. 10 Dixit illi Iesus: Lotus⁴¹ ille non eget lavatione⁴² (*verb.* loto illi non necesse-est lavatio), at (= nisi) pedum⁴³ solum lavatio⁴³, quia omnino sanctus (= mundus) est⁴⁴; et⁴⁵ vos⁴⁵ sancti (= mundi) estis, non autem⁴⁶ omnes. 11 Quia sciebat⁴⁷, qui (+ *igi*) (= quis)⁴⁸ ad-tradendum ibat illum⁴⁸; propter hoc dixit: Quoniam non omnes sancti (= mundi)

²⁰¹ quia novi Op; et quia scio Tb. — ²⁰² aeterna est OT. — ²⁰³ quod ego loquor Op; quod loquor ego Tb. — ²⁰⁴ sicut (+ *igi*) Pater dixit mihi Op. — ²⁰⁵ isto[-modo] quoque loquor OT.

¹ et antea die-festo illo (= ante diem-festum) illius Phase (pasek'i) (+ quod est passionis Tb) noverat OT. — ² pervenit (*aor.*) OT. — ³ quia exhibit ille OT. — ⁴ + et ibit OT. — ⁵ + quia OT. — ⁶ om qui OT. — ⁷ in-hac regione OT. — ⁸ et: om sunt OT. — ⁹ cenatio (= cena) illa OT. — ¹⁰ et (om Tb) daemon intraverat (*verb.* intratum fuit) in-cor Iudae Simonis (simon Op, simonis Tb) Iscariotae (iskarioteli), ut ederet (= traderet) illum OT. — ¹¹ noverat OT. — ¹² + *ve* OT. — ¹³ commodavit Tb; + illi OT. — ¹⁴ cenatione OT. — ¹⁵ recepit linteam et succinxit illum (se-succinxit Tb) OT. — ¹⁶ om Tb; deinde Op. — ¹⁷ + et OT. — ¹⁸ in-lavatorium OT. — ¹⁹ perlavare (*term.*) OT. — ²⁰ discipulorum illorum suorum OT. — ²¹ linteo illo OT. — ²² quo vestitus (convestitus Tb)-erat (*verb.* quod ei-(con)-vestitum-erat) OT. — ²³ et venit (*aor.*) OT. — ²⁴ petrē OT. — ²⁵ dixit illi Petrus OT. — ²⁶ mihi-perlavas (*praes.*) OT. — ²⁷ om illi OT. — ²⁸ + illi OT. — ²⁹ quod Op. — ³⁰ om ego Tb. — ³¹ non novisti nunc Op; nunc non novisti Tb. — ³² agnosces autem post hoc Op. — ³³ + mihi Tb. — ³⁴ om meos Tb. — ³⁵ dixit illi OT. — ³⁶ si-igitur non tibi-perlavabo pedes tuos (pedes tibi Tb) OT. — ³⁷ habes Tb. — ³⁸ portionem mecum OT. — ³⁹ + quoque OT. — ⁴⁰ + meum OT. — ⁴¹ ablatus OT. — ⁴² om lavatione OT. — ⁴³ pedes solum lavare (*term.*) Tb. — ⁴⁴ + ille Tb; sanctus est ille omnino Op. — ⁴⁵ vos autem Op. — ⁴⁶ sed non OT. — ⁴⁷ noverat OT. — ⁴⁸ traditorem suum (illum Tb) OT. —

estis. 12 Et in illo tempore⁴⁹ perlavit pedes eorum, sustulit⁵⁰ vestem suam⁵¹, et deinde (= iterum)⁵² accubuit, et dixit⁵³ illis: Scitis⁵³, quid (+ *ese*) feci ad(versus) vos? 13 Vos appellatis me Magistrum (*abl.*) et Dominum (*abl.*)⁵⁴, et bene dixistis, quia⁵⁵ sum (+ *ve*)⁵⁶ isto [-modo] (= sic)⁵⁶. 14 Si-igitur ego vobis-perlavi pedes vestros⁵⁷, qui (+ *ese*)⁵⁸ Dominus et Magister sum⁵⁸, et [penes] vos quoque (penes-)est (= vos quoque debetis) invicem perlavare (*verb.* perlavatio)⁵⁹ pedes (*gen.*). 15 Quia notam (= exemplum) unam⁶⁰ tradidi vobis⁶¹; sicut hoc ad(versus)⁶² vos feci⁶², et⁶³ vos quoque facite. 16 Profecto (mart'liad) iustum (mart'ali)⁶⁴ loquor vobis, non est servus maior domino suo (*gen.*), et⁶⁵ nec apostolus maior mittente (= missore)⁶⁶ suo. 17 Si-igitur agnoscetis⁶⁷, beatissimi⁶⁸ eritis, si facietis hoc⁶⁸. 18 Non propter vos omnes loquor⁶⁹, quia⁷⁰ ego vos-novi⁷¹, quos (+ *ege*)⁷² vos-selegi⁷³, sed ut consummetur (= adimpleatur) scriptum (= scriptura) illud⁷⁴: Quoniam⁷⁵ qui manducabat panem mecum⁷⁶, ille⁷⁷ terminavit (= peregit) mecum mendaciloquentiam (= mendacium)⁷⁷. 19 Abhinc⁷⁸ loquor vobis, dum⁷⁹ nondum factum est⁷⁹, ut quando erit, credatis quoniam⁸⁰ ego sum. 20 Profecto iustum⁸¹ loquor vobis, qui⁸² excipiet quem ego emisero⁸³, me⁸⁴ excipiet⁸⁵; qui⁸⁶ me excipiet, excipiet mittentem me (*verb.* missorem meum). 21 Hoc ut-primum⁸⁷ dixit Iesus, concitatus-est⁸⁸ spiritu suo, testatus-est⁸⁹ et dixit: Profecto iustum⁹⁰ loquor vobis, quia⁹¹ unus ex vobis⁹² tradit⁹³ me. 22 Contemplati-sunt⁹⁴ invicem discipuli eius⁹⁵, et anxii-facti-sunt⁹⁶, propter quem-nam loquitur (= loqueretur)⁹⁶. 23 Et fuit unus⁹⁷ ex discipulis eius⁹⁸, qui⁹⁹ accubuerat (*verb.* a-quo accubitum-erat) cum Iesu⁹⁹, qui (+ *igi*) carus-erat Iesu (= quem diligebat Iesus). 24 Innuvit (*verb.* oculos ei-fecit)¹⁰⁰ illi Simon Petrus (petrē)¹⁰¹, ut interrogaret: Quis est propter quem loquitur? 25 Et ille¹⁰² annixus-est¹⁰³ in-pectus Iesu (iesusi), et ei-dixit¹⁰⁴: Domine, quis est? 26 Respondit Iesus et ei-dixit: Ille¹⁰⁵ est cui ego intingam frustum(?) et

⁴⁹ ubi (*temp.*) OT. — ⁵⁰ tunc recepit OT. — ⁵¹ poculum (!) suum Op. — ⁵² accubuit et dixit deinde OT. — ⁵³ scitisne OT. — ⁵⁴ Magister (*voc.*) et Domine (*voc.*) OT. — ⁵⁵ + ego Tb. — ⁵⁶ om (+ *ve*) isto [-modo] OT. — ⁵⁷ om vestros Tb. — ⁵⁸ Dominus et Magister OT. — ⁵⁹ perlavare (*term.*) OT. — ⁶⁰ om unam OT. — ⁶¹ + quia Tb. — ⁶² ego feci vobis OT. — ⁶³ isto-eodem [-modo] OT. — ⁶⁴ amen amen OT. — ⁶⁵ om et OT. — ⁶⁶ transmittente (= transmissore) Tb. — ⁶⁷ si hoc agnoscetis Tb; si-igitur hoc noveritis Op. — ⁶⁸ beati estis si-igitur facietis illud OT. — ⁶⁹ + hoc OT. — ⁷⁰ sed Op. — ⁷¹ novi Op. — ⁷² om *ege* OT. — ⁷³ selegi Op. — ⁷⁴ scripta illa (om illa Op) consummentur OT. — ⁷⁵ om quoniam OT. — ⁷⁶ mecum panem Op. — ⁷⁷ sustulit (= levavit) super me calcaneum eius (= suum) OT. — ⁷⁸ + autem Op. — ⁷⁹ antequam fit (*verb.* usque ad factum) OT. — ⁸⁰ quia OT. — ⁸¹ amen amen OT. — ⁸² si-igitur aliquis OT. — ⁸³ transmisim Op; transmisero Tb. — ⁸⁴ ille me Op. — ⁸⁵ excepit Tb. — ⁸⁶ et qui OT. — ⁸⁷ om ut-primum OT. — ⁸⁸ et tremefactus-est OT. — ⁸⁹ et testatus-est Op. — ⁹⁰ amen amen OT. — ⁹¹ om quia Tb. — ⁹² vester Op. — ⁹³ tradet OT. — ⁹⁴ se-spectabant Op. — ⁹⁵ om eius OT. — ⁹⁶ non (*ver*) noverant (non [*ara*] sciebant Tb) propter quem loquebatur OT. — ⁹⁷ + annitens Op. — ⁹⁸ + annitens Tb. — ⁹⁹ apud sinus Iesu OT. — ¹⁰⁰ nictavit (*verb.* nictationem ei-fecit) OT. — ¹⁰¹ petre OT. — ¹⁰² ille autem Tb; om Op. — ¹⁰³ + ille Op. — ¹⁰⁴ + illi OT. — ¹⁰⁵ cui ego intingam panem et tradam ille est OT. —

tradam (= dabo)¹⁰⁵. Et intinxit frustum¹⁰⁶ et tradidit Iudae Iscariotae (skarioteli)¹⁰⁷. 27 Et post frustum¹⁰⁸ illud¹⁰⁸, tunc¹⁰⁹ intravit¹¹⁰ daemon. Et¹¹¹ dixit illi Iesus: Nunc¹¹² quid (= quod)¹¹² in-animo-habes operari (*verb.* ad-opus), operare¹¹³ cito. 28 Et¹¹⁴ hoc nemo animadvertit¹¹⁵ ex [con]viviis eius¹¹⁵, propter quid (= quare) dixit (= dixerit) illi¹¹⁶. 29 Quidam cogitabant, quia crumenam illam habebat¹¹⁷ Iudas, et¹¹⁷ ei-dixit¹¹⁸ Iesus: Nobis-eme¹¹⁹ si¹²⁰ quid¹²⁰ nobis-necesse-erit in-die-festo illo, aut¹²¹ si pauperibus¹²² quid tradere (*term.* = daret)¹²². 30 Et¹²³ ut-primum¹²³ recepit frustum illud¹²⁴, exiit¹²⁵ foras¹²⁶; et¹²⁶ fuit nox. 31 Et ut-primum¹²⁷ exiit¹²⁸, dixit Iesus: Nunc glorificatus-est Filius hominis, et Deus¹²⁹ glorificatus-est cum illo. 32 Et quia¹³⁰ glorificatus-est cum illo, et¹³¹ Deus¹³² glorificabit illum cum semetipso (*verb.* cum capite suo), et subito¹³³ glorificabit illum. 33 Liberi (= filii) mei¹³⁴, momentum¹³⁵ unum tempus (= momentaneum tempus)¹³⁵ vobiscum sum¹³⁶; quaeritis me, et¹³⁷ sicut dixi ego¹³⁸ Iudaeis illis¹³⁹: Quo (*vidre* + *igi*)¹⁴⁰ eo, vos¹⁴¹ non (*ver*) venietis¹⁴¹, et nunc vobis loquor. 34 Mandatum novum trado vobis, ut diligatis invicem, sicut¹⁴² perdilexi ego¹⁴³ vos, ut vos quoque diligatis invicem. 35 Hōc (= in hoc) scient¹⁴⁴ omnes, quia mei discipuli estis, si-igitur diligetis invicem. 36 Dixit illi Simon Petrus (petre): Domine, quo (*vidre*) ambulas? Respondit¹⁴⁵ Iesus: Quo (*vidre* + *igi*) ego eo, tu¹⁴⁶ non (*ver*) insequēris nunc (+ *ve*)¹⁴⁶; deinde autem me-insequēris¹⁴⁷. 37 Dixit illi Petrus: Domine, cur non (*ver*) te-sequar¹⁴⁸ nunc (+ *ve*)? caput meum (= meipsum) collocabo (= ponam) super te¹⁴⁸. 38 Respondit Iesus¹⁴⁹: Caput¹⁵⁰ tuum sane collocabis (= pones) super me¹⁵⁰? Profecto iustum¹⁵¹ loquor tibi, nondum gallus¹⁵² cecinerit (*verb.* a-gallo cantatum-erit)¹⁵², negabis me ter.

14,1 Ne tremefiant corda vestra¹, sed² credite in-Deum (*verb.* vobis-credibilis-sit Deus)³, et in-me credite⁴. 2 In-domo Patris mei multae sta-

¹⁰⁶ panem OT. — ¹⁰⁷ Iudae Simonis (simonisi) Iscariotae (iskarioteli) OT. — ¹⁰⁸ acceptionem Iudae panis (escae Tb) illius OT. — ¹⁰⁹ om tunc OT. — ¹¹⁰ ad-eum OT. — ¹¹¹ om et Tb. — ¹¹² quod OT. — ¹¹³ fac OT. — ¹¹⁴ om et OT. — ¹¹⁵ agnovit ex accubitu-sedentibus cum Iesu OT. — ¹¹⁶ + quia Op. — ¹¹⁷ Iudas habebat quoniam OT. — ¹¹⁸ +illi Ot. — ¹¹⁹ eme OT. — ¹²⁰ quid (Tb + *igi*) OT. — ¹²¹ vel OT. — ¹²² tradere (*term.*) quid pauperibus Tb. — ¹²³ ille autem OT. — ¹²⁴ panem illum OT. — ¹²⁵ et exiit OT. — ¹²⁶ et (om Op) statim OT. — ¹²⁷ quando Op. — ¹²⁸ prodixit Op; + Iudas OT. — ¹²⁹ + quoque Op. — ¹³⁰ + Deus Tb; si-igitur Deus Op. — ¹³¹ om et OT. — ¹³² + quoque OT. — ¹³³ statim OT. — ¹³⁴ om mei OT. — ¹³⁵ paucum tempus OT. — ¹³⁶ + et Tb. — ¹³⁷ om et Tb. — ¹³⁸ om ego OT. — ¹³⁹ om illis OT. — ¹⁴⁰ quo (*vidre*) + ego Tb; quoniam ego Op. — ¹⁴¹ vobis non (*ver*) potestas-est (= vos non potestis) venire OT. — ¹⁴² + ego OT. — ¹⁴³ om ego OT. — ¹⁴⁴ agnoscent OT. — ¹⁴⁵ dixit illi OT. — ¹⁴⁶ tibi nunc (+ *ve*) non (*ver*) potentia-est (= tu non potes) venire OT. — ¹⁴⁷ + me Op. — ¹⁴⁸ potentia-mihi-est (= possum) insequi (*term.*) te (*term.*)? nunc spiritum meum propter te collocabo OT. — ¹⁴⁹ + et dixit illi OT. — ¹⁵⁰ spiritum tuum propter me collocabis (collocabisne Tb) OT. — ¹⁵¹ amen amen OT. — ¹⁵² cecinerit gallus donec OT.

¹ tremefiat cor vestrum OT. — ² om sed OT. — ³ in-Deum (*gen.*) OT. — ⁴ credite ad<versus> me OT. —

tiones (sg.) sunt (sg.)⁵; si-igitur-forte⁶ non, dixi (= dixissem)⁷ vobis; quoniam eo⁸ et praeparabo vobis locum. 3 Et si⁹ ibo¹⁰, praeparabo vobis locum, et¹¹ deinde (= iterum)¹² veniam, et abducam vos mecum¹³, ut ubi (+ *igi*)¹⁴ ego ero, ibi quoque vos sitis. 4 Et quo (*vidre* + *igi*) eo¹⁵, scitis¹⁶ et viam quoque¹⁷ nostis. 5 Dixit illi Thomas (t'oma): Domine, non scimus¹⁸, quo (+ *vidre* + *igi*)¹⁹ is (= vadis)²⁰, et quomodo <num>²¹ viam illam scimus²¹? 6 Dixit illi Iesus: Ego sum via, et²² veritas, et vita; nemo (*ver vin*)²³ ibit²⁴ ad-Patrem (*gen.*), nisi²⁵ <foras->de (= per) me²⁵. 7 Et²⁶ si-forte me nossetis²⁶, nossetis²⁷-forte Patrem meum²⁷; et²⁸ abhinc agnovistis²⁹ et vidistis (*aor.*) illum²⁹. 8 Ei-dixit³⁰ Philippus (p'ilipe): Domine, ostende nobis Patrem³¹, et satis est nobis (*verb.* ad-nos). 9 Dixit illi Iesus: Huiusce-[modi]³² tempus vobiscum sum, et non nostis³³ me³⁴? Philippe, qui vidit me³⁵, vidit Patrem³⁶. Et tu quomodo loquëris³⁷: Ostende nobis Patrem³⁸? 10 Non credis³⁹, quia ego cum Patre⁴⁰, et Pater mecum est⁴¹? Verba quae vobis-loquor⁴², non a-memetipso (*verb.* a-capite meo)⁴³ vobis-loquor; sed Pater⁴⁴, qui mecum <per>habitans⁴⁵ est, ille operatur opera⁴⁶. 11 Creditis⁴⁷ in-me⁴⁷, quia ego cum Patre⁴⁸, et Pater mecum⁴⁹; si-igitur non (= alioquin) <foras->de⁵⁰ operibus illis <si>⁵⁰ credite in-me. 12 Profecto (*verb.* iuste) iustum⁵¹ loquor vobis, quia⁵² qui credit in-me (*verb.* cui credibilis-ero ego)⁵³, opera illa quae⁵⁴ ego operor, ille quoque operabitur, et grandiora⁵⁵ adhuc his⁵⁶ operabitur, quia ego ad-Patrem⁵⁷ eo. 13 Et quid (= quod) petet⁵⁸ nomine meo, faciam illud⁵⁹, ut glorificetur Pater cum Filio. 15(!) Si-igitur vobis-carus-ero ego (= diligetis me), mandata mea conservate⁶⁰. 16 Et ego orabo⁶¹ Patrem⁶², et alium consolatorem commodabit⁶³ vobis, ut vobiscum <per>habitet⁶⁴ [usque] ad-aeternitatem (= in aeternum), 17 Spiritum istum⁶⁵ veritatis, quem regio (= mundus)⁶⁶ non (*ver*) excipiet⁶⁶, ut⁶⁷ non videat⁶⁷ et⁶⁸ nec agnoscat⁶⁹ illum; vos autem agnovistis⁷⁰ illum, quia vobiscum

⁵ diversoria multa sunt OT. — ⁶ om forte OT. — ⁷ dixissem (*verb.* dixi-forte) OT. — ⁸ abibo OT. — ⁹ si-igitur OT. — ¹⁰ abibo et OT. — ¹¹ om et OT. — ¹² rursum OT. — ¹³ cum memetipso (*verb.* cum capite meo) OT. — ¹⁴ ubi quoque OT. — ¹⁵ ego eo Tb; eo ego Op. — ¹⁶ nostis Op. — ¹⁷ + illam Op. — ¹⁸ novimus OT. — ¹⁹ om *igi* OT. — ²⁰ ambulas OT. — ²¹ praevalentes sumus (= possumus) viam illam novisse (*term.*) OT. — ²² + ego sum Tb. — ²³ et (om Tb) nemo (*ara vin*) OT. — ²⁴ veniet OT. — ²⁵ per me OT. — ²⁶ om et: si-igitur-forte nossetis me OT. — ²⁷ Patrem quoque-forte meum nossetis. — ²⁸ om et OT. — ²⁹ nostis illum et vidistis (*perf.*, *verb.* a-vobis-visus-est) illum (om illum Tb) OT. — ³⁰ + illi OT. — ³¹ + tuum OT. — ³² tantum OT. — ³³ nosti OT. — ³⁴ mene OT. — ³⁵ me-vidit OT. — ³⁶ + meum OT. — ³⁷ + mihi OT. — ³⁸ + tuum OT. — ³⁹ credisne OT. — ⁴⁰ + sum OT. — ⁴¹ om est OT. — ⁴² + vobis OT. — ⁴³ a-memetipso non OT. — ⁴⁴ + meus OT. — ⁴⁵ om <per>habitans OT. — ⁴⁶ opus OT. — ⁴⁷ creditisne: om in-me OT. — ⁴⁸ + sum OT. — ⁴⁹ + est Op. — ⁵⁰ ex operibus his OT. — ⁵¹ amen amen OT. — ⁵² om quia OT. — ⁵³ *impers.* OT. — ⁵⁴ opus quod OT. — ⁵⁵ maiora OT. — ⁵⁶ hoc OT. — ⁵⁷ + meum Op. — ⁵⁸ petieritis OT. — ⁵⁹ illud faciam Tb; erit vobis Op. — ⁶⁰ conservabitis (= conservetis) OT. — ⁶¹ interrogabo OT. — ⁶² + meum OT. — ⁶³ mittet Op. — ⁶⁴ permaneat vobiscum OT. — ⁶⁵ illum OT. — ⁶⁶ regioni non (*ver*) potestas-est (= mundus non potest) recipere (*term.*) OT. — ⁶⁷ quia non spectat OT. — ⁶⁸ om et OT. — ⁶⁹ novit OT. — ⁷⁰ nostis OT. —

⟨per⟩habitans⁷¹ est et vobiscum quoque erit. 18 Non relinquam vos ut orphanos; venio⁷³ ad-vos. 19 Paucum (= modicum) adhuc tempus⁷⁴ et regio (= mundus) haec iam-non⁷⁵ spectabit me; vos autem me-spectabit⁷⁶, quia ego vivus sum, et vos quoque vivi futuri⁷⁷ estis⁷⁷. 20 In-illo die⁷⁸ scietis⁷⁹ vos, quia ego cum Patre⁸⁰, et vos mecum, et ego vobiscum⁸¹. 21 Qui habebit mandata mea, et conservabit illa, ille est cui carus-sum ego (= qui diligit me), et⁸² cui⁸² carus-ero ego (= qui diligit me), dilectus erit ille⁸³ Patris mei⁸⁴; et ego⁸⁵ perdiligam illum et manifestabo illi memet-ipsam (*verb.* caput meum). 22 Dixit illi Iudas (iuda) non⁸⁶ Iscariotes (iskarioteli): Domine, quid est, quia nobis (*verb.* ad-nos)⁸⁷ in-animo-habes⁸⁸ manifestari (*gen.*)⁸⁸, et non regioni (= mundo)? 23 Respondit Iesus et ei-dixit⁸⁹: Si-igitur alicui carus-sum ego (= quis diligit me)⁹⁰, verbum meum⁹¹ conservabit, et Pater⁹² meus perdiligit illum, et ad-eum veniemus⁹³ et cum illo permanebimus. 24 Et⁹⁴ cui⁹⁴ non carus-ero ego (= qui non diligit me), verba mea non conservabit; et verbum⁹⁵ meum quod auditis, non est meum⁹⁵, sed Patris⁹⁶, qui misit me⁹⁶. 25 Hoc loquebar vobis⁹⁷, dum⁹⁸ (+ *ese*)⁹⁸ vobiscum⁹⁹ sum¹⁰⁰. 26 Consolator autem ille Spiritus Sanctus, quem vobis-mittet¹⁰¹ Pater nomine meo, ille docebit¹⁰² vos omne¹⁰², et recordari-vos-faciet omne, quantum dixi vobis. 27 Pacem relinquo vobis, pacem meam trado vobis; non quomodo-forte¹⁰³ regio (= mundus) vobis-tradidit¹⁰⁴, trado vobis; ne tremefiant¹⁰⁵ corda vestra¹⁰⁵, et¹⁰⁶ neque (= ne quoque) pavescatis¹⁰⁷. 28 Audistis quia dixi vobis, quoniam¹⁰⁸ eo¹⁰⁹ et venio¹¹⁰ ad-vos; si-igitur-forte diligeretis me (*verb.* vobis-carus-eram ego), gauderetis (*aor.*)¹¹¹ sane-forte¹¹², quoniam¹¹³ ego ad-Patrem (*gen.*) eo¹¹³, quia Pater meus grandior¹¹⁴ est me¹¹⁴. 29 Et nunc dixi vobis antequam fiat (*verb.* usque ad-esse), ut ubi (*temp.*)¹¹⁵ erit, credatis. 30 Iam-non multum loquar vobis¹¹⁶, venit (*praes.*) princeps¹¹⁷ huius regionis (= mundi), et mecum nihil inveniet. 31 Sed ut agnoscat regio (= mundus), quia mihi-carus-est Pater¹¹⁸ (= diligo Patrem), et sicut mandavit mihi Pater, isto [-modo]¹¹⁹ operor¹²⁰. Surgite¹²¹, abibimus (= abeamus) hinc!

⁷¹ om ⟨per⟩habitans OT. — ⁷² om quoque OT. — ⁷³ veniam OT. — ⁷⁴ om tempus OT. — ⁷⁵ non Tb. — ⁷⁶ + me OT. — ⁷⁷ eritis OT. — ⁷⁸ in illo die Op. — ⁷⁹ agnoscetis OT. — ⁸⁰ + meo OT. — ⁸¹ inter vos OT. — ⁸² cui autem OT. — ⁸³ om ille OT. — ⁸⁴ per Patrem meum OT. — ⁸⁵ + quoque OT. — ⁸⁶ + solum? Op. — ⁸⁷ + nobis OT. — ⁸⁸ manifestas temetipsum OT. — ⁸⁹ + illi OT. — ⁹⁰ carus-ero ego (= diligit me) OT. — ⁹¹ verba mea OT. — ⁹² + quoque OT. — ⁹³ veniemus ad-eum OT. — ⁹⁴ cui autem OT. — ⁹⁵ verba mea quae auditis mea (om mea Op) non sunt (+ mea Op) OT. — ⁹⁶ mittentis me (*verb.* missoris mei) Patris OT. — ⁹⁷ vobis-loquebar Tb. — ⁹⁸ quia OT. — ⁹⁹ om vobis (!) Tb. — ¹⁰⁰ fui OT. — ¹⁰¹ mittet OT. — ¹⁰² vos-docebit Tb. — ¹⁰³ quomodo OT. — ¹⁰⁴ tradit (*it.*) OT. — ¹⁰⁵ tremefiat cor vestrum OT. — ¹⁰⁶ om et OT. — ¹⁰⁷ timeat Op; timeatis Tb. — ¹⁰⁸ om quoniam OT. — ¹⁰⁹ abeo OT. — ¹¹⁰ veniam OT. — ¹¹¹ gauderetis (*impf.*) OT. — ¹¹² forte OT. — ¹¹³ quia eo ad-Patrem meum (*gen.*) OT. — ¹¹⁴ maior me est OT. — ¹¹⁵ quando OT. — ¹¹⁶ vobiscum quia OT. — ¹¹⁷ + ille OT. — ¹¹⁸ + meus (= meum) OT. — ¹¹⁹ + quoque OT. — ¹²⁰ faciam OT. — ¹²¹ + et Op.

15,1 Ego sum vinea (= vitis) vera¹, et Pater meus operator est. 2 Omnis vinea (= vitis)² quae³ mecum <per>habitans est, et non proferet fructum, abscidet illam³, et omnis, quae proferet⁴ fructum emundabit illam⁵, et⁶ maiorem⁶ fructum proferet⁷. 3 Vos⁸ nunc (+ ve) (= iam) sancti (= mundi) estis propter⁹ verbum illud⁹, quod¹⁰ loquebar vobis. 4 Permanete mecum, et ego vobiscum. Sicut¹¹ vinea (= vitis) non (ver) proferet fructum a-seme-tipsa (verb. a-capite suo), nisi¹² confirmata est (praes. consuet.) super radicem¹², isto[-modo] quoque¹³ vos, nisi¹⁴ mecum confirmati eritis¹⁴. 5 Ego sum vinea (= vitis), et vos rami. Qui confirmatus erit¹⁵ mecum, et ego cum illo, ille¹⁶ proferet¹⁶ fructum perquam¹⁷, quia praeter (= sine) me non (ver)¹⁸ praeualebitis¹⁹ facere²⁰. 6 Nisi²¹ <ali>quis (= quis) permansit²¹ mecum²², excidit (aor.)²³ ille²⁴ foras²⁵, sicut surculus²⁶ exaruit, et congregabunt illum²⁷, et in-ignes²⁸ deponent²⁹ illum³⁰, et comburetur. 7 Si-igitur permanseritis mecum, et verba mea vobiscum permanserint³¹, quod[cum]-que voletis petite (imp. I.)³², et erit vobis. 8 Hōc glorificatus-est³³ Pater meus, ut fructum magnum³⁴ proferatis, et sitis mihi (verb. ad-me) discipuli. 9 Sicut perdilexit me Pater, et ego³⁵ perdilexi vos; firmiter³⁶ manete in-dilectione illa mea³⁶. 10 Si-igitur conservaveritis³⁷ mandata mea, manebitis³⁷ in-dilectione mea³⁸, sicut ego mandata Patris mei conservavi, et maneo in-dilectione³⁹ eius. 11 Hoc loquar (?)⁴⁰ vobis, ut gaudium meum⁴¹ habeatis⁴², et gaudium vestrum impleatur⁴³. 12 Hoc est mandatum meum, ut vos⁴⁴ diligatis invicem, sicut ego perdilexi vos. 13 Maiorem (ხუფრობა: Chanmetipræfix!) hac dilectionem nemo habet (praes. consuet.)⁴⁵, quomodo-forse semetipsum (verb. caput suum) collocet (= ponat) super amicos suos. 14. Vos amici mei estis, si-igitur facietis, quid⁴⁶ (+ ese) ego⁴⁷ mando vobis⁴⁸. 15 Iam-non dicam⁴⁹ vos servos⁴⁹, quia servus non scit (praes. consuet.)⁵⁰, quid operatur (praes. consuet.) dominus suus⁵¹; vos autem vocavi⁵² ut-amicos, quia omne quid (= quod)⁵³ audiivi ex (= a) Patre meo, dixi⁵⁴

¹ veritatis OT. — ² ramus OT. — ³ qui non proferet (recipiet Tb) fructum mecum tollet illum OT. — ⁴ qui recipiet OT. — ⁵ illum OT. — ⁶ ut plurem OT. — ⁷ proferat OT. — ⁸ + autem OT. — ⁹ verbis illis OT. — ¹⁰ quae OT. — ¹¹ quia sicut (+ igitur) ferulae (= palmiti) non (ver) potestas-est (= palmes non potest) fructum proferre OT. — ¹² si-igitur non manebit super vineam OT. — ¹³ isto-eodem-modo nec OT. — ¹⁴ si-igitur non permanebitis mecum OT. — ¹⁵ permanebit OT. — ¹⁶ hic recipiet OT. — ¹⁷ multum OT. — ¹⁸ nihil OT. — ¹⁹ potentia-vobis-est (= potestis) OT. — ²⁰ + nec unum quid (om quid Tb) OT. — ²¹ si-igitur <ali>quis non permanserit OT. — ²² + hoc [-modo] Op. — ²³ excidit Op. — ²⁴ om ille OT. — ²⁵ + et Tb. — ²⁶ ferula; + et Op. — ²⁷ illam OT. — ²⁸ in-ignem OT. — ²⁹ collocabunt Op. — ³⁰ om illum OT. — ³¹ manserint OT. — ³² et (om Tb) petite (imp. II.) OT. — ³³ glorificabitur Tb. — ³⁴ multum OT. — ³⁵ ego quoque OT. — ³⁶ permanete super dilectionem meam OT. — ³⁷ mandate mea conservaveritis manetis OT. — ³⁸ super dilectionem meam OT. — ³⁹ super dilectionem OT. — ⁴⁰ loquebar OT. — ⁴¹ dilectionem meam Op. — ⁴² vobiscum maneat OT. — ⁴³ plenum (cum-plenitudine Tb) sit OT. — ⁴⁴ om vos OT. — ⁴⁵ habet (praes.) OT. — ⁴⁶ quod OT. — ⁴⁷ om ego OT. — ⁴⁸ vobis-mando Tb. — ⁴⁹ loquor vobis ut-servis OT. — ⁵⁰ novit (praes. consuet.) Op. — ⁵¹ eius Op. — ⁵² dixi amicos OT. — ⁵³ quantum OT. — ⁵⁴ scire-feci OT. —

vobis. 16 Non-tamen⁵⁵ vos selegistis me, sed ego selegi vos, et deposui⁵⁶ vos, ut vos⁵⁷ abeat, et fructus-proferentes sitis⁵⁸, et fructus ille⁵⁹ vester maneat. Et⁶⁰ quid⁶¹ petieritis ex (= a) Patre meo⁶² nomine meo, commodet vobis. 17 Hoc mando vobis⁶³, diligite⁶³ invicem. 18 Si-igitur regio (= mundus) vos oderit⁶⁴, scitote quia prius⁶⁵ me odio-habuit (*verb.* odit *aor.*)⁶⁶. 19 Si-igitur-forte e regione hac⁶⁷ essetis, regioni⁶⁸ huic sui-forte cari essent (= mundus hic suos diligeret)⁶⁸; quia autem⁶⁹ non estis⁷⁰ e regione (= mundus)⁷¹, sed ego vos-selegi⁷² e regione, propter hoc odio-estis vos regioni (= odit vos mundus). 20 Recordamini verbi illius (*verb.* eius)⁷³ quod loquebar⁷³ vobis: Quia⁷⁴ non est servus maior domino suo: Si-igitur me persecuti-sunt, vos quoque persequentur; si-igitur verbum meum⁷⁵ conservaverunt, vestrum⁷⁶ quoque conservabunt. 21 Sed hoc omne⁷⁷ facient ad<versus> vos⁷⁸ propter nomen meum, quia non noverunt illum⁷⁹, qui misit me⁷⁹. 22 Si-igitur-forte ego⁸⁰ non venissem (*verb.* ventus fui)⁸¹ et loquerer illis, culpa⁸²-forte non esset (*verb.* fuit) eis (*verb.* ad-eos)⁸³; nunc autem causa⁸⁴ non est⁸⁴ propter peccata eorum. 23 Cui ego odio-ero (= qui me oderit), Pater quoque meus ei-odio-est (= Patrem quoque meum odit)⁸⁵. 24 Si-igitur-forte opera⁸⁶ illa non a-me facta (*verb.* operata *pass.*)-essent⁸⁶ inter illos, quae alius nemo operatus-est, culpa-forte⁸⁷ non esset eis (*verb.* ad-eos)⁸⁷; nunc autem [me-]viderunt⁸⁸ et odio-habuerunt (*verb.* oderunt *aor.*) me quoque et Patrem quoque meum. 25 Sed ut consummetur verbum illud inter illos⁸⁹, quod in-lege eorum scriptum est: Quoniam⁹⁰ odio-habuerunt (*verb.* oderunt *aor.*) me frustra. 26 Quando autem veniet consolator ille, quem⁹¹ mittam vobis⁹² per Patrem (= a Patre)⁹³, Spiritum illum⁹⁴ veritatis, qui ex (= a) Patre prodit, ille testabitur propter me. 27 Et vos⁹⁵ testes estis, quia⁹⁶ ab initio mecum estis⁹⁶.

16,1 Hoc vobis-loquebar¹, ut non scandalizemini². 2 A-conciliis³ (concilio) eorum depellent³ vos; sed veniet⁴ tempus (= hora), quia⁵ omnis qui occidet⁶ vos adnumerabitur (= aestimabitur)⁷ sicut ministratorium (= minister)

⁵⁵ om tamen OT. — ⁵⁶ statui OT. — ⁵⁷ om vos Tb. — ⁵⁸ fructum proferatis OT. — ⁵⁹ om ille OT. — ⁶⁰ ut OT. — ⁶¹ + *igi* OT. — ⁶² Patrum meum OT. — ⁶³ ut diligatis Ad OT. — ⁶⁴ odio-habet (= odit) vos OT. — ⁶⁵ primum OT. — ⁶⁶ odio-habuerunt (*verb.* oderunt *aor.*) OT. — ⁶⁷ om hac OT. — ⁶⁸ regio-forte suos diligeret OT. — ⁶⁹ om autem OT. — ⁷⁰ om estis Tb; + vos Op. — ⁷¹ + estis Tb. — ⁷² + vos OT. — ⁷³ illius quod dixi OT. — ⁷⁴ om quia OT. — ⁷⁵ verba mea OT. — ⁷⁶ verba mea OT. — ⁷⁷ om omne OT. — ⁷⁸ vobis OT. — ⁷⁹ mittentem me (*verb.* missorem meum) OT. — ⁸⁰ om ego OT. — ⁸¹ *verb.* veni (*aor.*) OT. — ⁸² peccatum OT. — ⁸³ habent OT. — ⁸⁴ causam non habent OT. — ⁸⁵ ei-odio-erit (= oderit) OT. — ⁸⁶ non operatus-essem (*aor.*) opera illa (om illa Op) OT. — ⁸⁷ peccatum-forte non habent OT. — ⁸⁸ + quoque me (om me Tb) OT. — ⁸⁹ om inter illos OT. — ⁹⁰ quia OT. — ⁹¹ + ego Op. — ⁹² ad-vos OT. — ⁹³ + meum OT. — ⁹⁴ om illum OT. — ⁹⁵ + quoque OT. — ⁹⁶ om quia ab initio mecum estis Op.

¹ loquebar (loquor Op) vobis OT. — ² + quando Tb. — ³ e concilio eicient OT. — ⁴ venit (*praes.*) OT. — ⁵ om quia Op; ut Tb. — ⁶ exstirpaverit OT. — ⁷ cogitabit quoniam hostiam (= sacrificium) sacrificavit (= sacrificaverit) Deo OT. —

coram Deo⁷. 3 Et hoc faciunt⁸ vobis⁸, quia non agnoverunt Patrem⁹, nec me. 4 Hoc autem¹⁰ loquebar¹¹ vobis, ut quando venerit¹² tempus¹³, recordemini de hoc (*verb. hoc*)¹⁴, quia ego dixi vobis. Hoc ab initio¹⁵ non dixi vobis, quia vobiscum fui. 5 Nunc autem eo ad-mittentem me (*verb. ad-missorem meum gen.*), et nemo ex vobis interrogat me: Quoniam¹⁶ quo (*vidre*) ambulas? 6 Hoc autem¹⁷ adhuc (= quidem)¹⁸ loquebar vobis, tristitia implevit corda vestra. 7 Sed¹⁹ veritatem loquor¹⁹ vobis: melius est vobis (*verb. ad-vos*), si²⁰ ego ibo²⁰; si-igitur non ibo²¹, consolator ille²² non veniet ad-vos (*term.*); si-igitur ibo²³, vobis-mittam²⁴ illum ad-vos. 8 Et ille veniet²⁵, et vincet regionem (= mundum) propter peccata²⁶ et propter²⁷ iustitiam et propter²⁷ iudicium. 9 Propter²⁸ peccata²⁹, quia non crediderunt in-me (*gen.*)³⁰. 10 Propter iustitiam³¹, quia ego³² ad-Patrem meum (*gen.*) eo, et non-iam spectabitis me. 11 Propter iudicium³³, quia princeps huius regionis (= mundi) <per>iudicatus est. 12 Deinde³⁴ quoque multum³⁴ habeo loqui (*verb. n.¹ sg.*)³⁵ vobis (*verb. ad-vos*)³⁶; non (*ver*)³⁷ autem praevalēbitis (= poteritis) continere (*term. capere*) nunc (+ *ve*)³⁷. 13 Quando³⁸ veniet Spiritus ille veritatis, ductabit vos omni veritate³⁹, quia non⁴⁰ a-semetipso (*verb. a-capite suo*) quid loquetur⁴¹, sed quantum⁴² audit loquetur et ventura illa (*verb. [id] veniendorum illorum*)⁴⁴ nuntiabit vobis. 14 Ille me glorificabit, quia ex meo⁴⁵ accipiet et nuntiabit vobis. 15 Quia⁴⁶ omne (+ *ve*) quid (= quod) habet Pater, meum est⁴⁸; propter hoc dixi vobis: Quia ex meo⁴⁵ accipiet, et nuntiabit vobis. 16 Paululum⁴⁹ et iam-non videbitis me⁴⁹, et deinde (= iterum)⁵⁰ pusillum adhuc⁵¹ et videbitis me, et⁵² ego eo ad-Patrem meum (*gen.*)⁵². 17 Loquebantur⁵³ aliqui ex discipulis eius⁵³ invicem: Quid est hoc quod loquitur nobis: Quoniam⁵⁴ pusillum⁵⁵ et non⁵⁶ videbitis me⁵⁶; paululum⁵⁷ adhuc⁵⁷ et videbitis me, et ego ad-Patrem (*gen.*)⁵⁸ eo⁵⁸. 18 Et loquebantur: Quid est⁵⁹ pusillum adhuc illud⁶⁰? non scimus⁶¹ quid loquitur. 19 Agnovit⁶² Iesus, quia volebant eum⁶³ interrogare (*term.*)⁶³, et dixit illis: Propter istud⁶⁴

⁸ facient vobis Tb; vobis-facient Op. — ⁹ + meum OT. — ¹⁰ sed hoc OT. — ¹¹ loquor Op. — ¹² pervenerit OT. — ¹³ + illud OT. — ¹⁴ eorum OT. — ¹⁵ a primo OT. — ¹⁶ om quoniam OT. — ¹⁷ sed hoc OT. — ¹⁸ cum Tb. — ¹⁹ ego verum loquebar vobis OT. — ²⁰ ut ego abeam OT. — ²¹ abibo OT. — ²² om ille Tb. — ²³ ego abibo OT. — ²⁴ mittam OT. — ²⁵ veniet ille OT. — ²⁶ peccatum OT. — ²⁷ om propter OT. — ²⁸ om propter Tb. — ²⁹ + hoc-modo (= sic) OT. — ³⁰ ad<versus> me OT. — ³¹ + autem Op. — ³² om ego Op. — ³³ + autem OT. — ³⁴ perquam (ingens) adhuc OT. — ³⁵ loqui (*term.*) OT. — ³⁶ ad<versus> vos OT. — ³⁷ sed iam-non potentia-vobis-est (= potestis) baiulare (*term.*) OT. — ³⁸ ubi (*temp.*) autem OT. — ³⁹ in-veritatem omnem OT. — ⁴⁰ + loquetur OT. — ⁴¹ om quid loquetur OT. — ⁴² quantum quid (= quodcumque) OT. — ⁴³ audiet OT. — ⁴⁴ veniens (= venturum) illud OT. — ⁴⁵ ex me OT. — ⁴⁶ om quia OT. — ⁴⁷ quantum OT. — ⁴⁸ + et OT. — ⁴⁹ pusillum adhuc et iam-non spectabitis me OT. — ⁵⁰ rursum OT. — ⁵¹ om adhuc OT. — ⁵² om et ego eo ad-Patrem meum OT. — ⁵³ dixerunt discipuli eius OT. — ⁵⁴ om quoniam OT. — ⁵⁵ + adhuc Op. — ⁵⁶ iam-non spectabitis me OT. — ⁵⁷ et rursum pusillum adhuc OT. — ⁵⁸ eo ad-Patrem meum (*gen.*) OT. — ⁵⁹ + hoc Tb. — ⁶⁰ om adhuc illud OT. — ⁶¹ novimus Op. — ⁶² animadvertit OT. — ⁶³ interrogare (*gen.*) OT. — ⁶⁴ hoc OT. —

quid⁶⁵ conquiritis⁶⁶ invicem, quia dixi⁶⁷ vobis⁶⁷: Quoniam⁶⁸ paululum⁶⁹ adhuc et nondum⁷⁰ videbitis me⁷⁰; et deinde (= iterum)⁷¹ pusillum adhuc⁷² et videbitis me. 20 Profecto (mart'liad) iustum (mart'ali)⁷³ loquor vobis, quia flebitis et lamentabitis vos, et regio (= mundus)⁷⁴ gaudebit; vos⁷⁵ tristabimini, tristitia autem⁷⁶ vestra ad-gaudium vobis-fiet (*verb.* operabitur *pass.*)⁷⁷. 21 Mulier quando gignit (= parit *praes. consuet.*), tristitia⁷⁸ est (*praes. consuet.*) ei (*verb.* ad-eam)⁷⁹, quia pervenit (*verb.* perventum est *praes. consuet.*)⁸⁰ tempus (= hora) eius; quando autem gignit (= parit *it.*) puerum, iam-non recordatur (*it.*) tristitiae (*nom.*)⁸¹ illius (*nom.*)⁸¹ propter gaudium illud⁸², quia genitus-est (= natus est) homo in-regione (= mundo)⁸³. 22 Et vos nunc tristes estis⁸⁴; deinde (= iterum) autem videbo vos, et gaudebunt corda vestra, et gaudium illud⁸⁶ vestrum nemo (*ver vin*)⁸⁷ vobis-accipiet (= tollet) ex (= a)⁸⁸ vobis⁸⁸. 23 Et in-illo⁸⁹ die me non⁸⁹ interrogabitis. Profecto iustum (*mart'liad mart'ali*)⁹⁰ loquor vobis, quia quod[cum]que⁹¹ petieritis ex (= a) Patre meo⁹² nomine meo, commodabit vobis. 24 Hic (*adv.*) tantum⁹³ nihil petistis (*aor.*)⁹⁴ nomine meo⁹⁵; petite et recipietis, ut gaudium vestrum plenum sit⁹⁶. 25 Hoc cum-parabolis (cum-parabola) loquebar vobis; veniet⁹⁷ tempus (= hora), ut⁹⁸ quando⁹⁹ iam-non cum-parabolis loquar vobis¹⁰⁰, sed permanifeste [quae] Patris¹⁰¹ nuntiabo vobis. 26 In-illo die¹⁰² petetis¹⁰³ nomine meo¹⁰⁴; et non dicam¹⁰⁵ vobis quoniam ego interrogabo¹⁰⁶ Patrem¹⁰⁷ propter vos¹⁰⁸. 27 Quia a-se (= ipsi) Patri¹⁰⁹ cari-estis vos (= ipse Pater diligit vos), quia vos me perdilexistis¹¹⁰, et credidistis¹¹¹ quoniam¹¹² ego¹¹³ ex (= a) Deo veni¹¹⁴. 28 Prodivi ex (= a) Patre, et veni¹¹⁵ ad-regionem (= in mundum); deinde (= iterum)¹¹⁶ relinquo regionem, et eo ad-Patrem (*gen.*). 29 Dixerunt illi (*dat.*) discipuli illi¹¹⁷: Ecce¹¹⁸ nunc permanifeste loquëris, et parabolam nec unam ullam (*raj verb.* quid) loquëris. 30 Nunc¹¹⁹ scimus quia nosti omne¹²⁰ et nihil¹²¹ usuale (= necessarium) est¹²¹ quomodo-forte¹²² aliquis

⁶⁵ om quid OT. — ⁶⁶ conquiritisne Tb. — ⁶⁷ dixi OT. — ⁶⁸ om quoniam OT. — ⁶⁹ pusillum OT. — ⁷⁰ iam-non spectabitis me OT. — ⁷¹ rursum OT. — ⁷² om adhuc OT. — ⁷³ amen amen OT. — ⁷⁴ regio autem OT. — ⁷⁵ + autem OT. — ⁷⁶ et tristitia Op; sed tristitia Tb. — ⁷⁷ subvertetur OT. — ⁷⁸ tristis OT. — ⁷⁹ om ei OT. — ⁸⁰ pervenit (*aor.*) OT. — ⁸¹ tribulationis illius OT. — ⁸² gaudio illo OT. — ⁸³ in regione OT. — ⁸⁴ nunc autem tribulationem habetis Op; vos autem nunc tribulationem habetis Tb. — ⁸⁵ et deinde rursum (om rursum Tb) OT. — ⁸⁶ om illud Op. — ⁸⁷ *ara vin* OT. — ⁸⁸ vobis OT. — ⁸⁹ in illo die me nihil OT. — ⁹⁰ amen amen OT. — ⁹¹ si-igitur quiddam OT. — ⁹² a-Patre meo (*dat.*) OT. — ⁹³ hactenus Op. — ⁹⁴ petistis (*perf., verb.* a-vobis-petitum-est) OT. — ⁹⁵ om nomine meo Op. — ⁹⁶ cum-plenitudine sit Tb; sit cum-plenitudine Op. — ⁹⁷ venit (*praes.*) Tb. — ⁹⁸ om ut Tb. — ⁹⁹ ubi (*temp.*) Tb. — ¹⁰⁰ om veniet . . . vobis Op. — ¹⁰¹ propter Patrem meum Tb. — ¹⁰² in illo die OT. — ¹⁰³ om petetis Op. — ¹⁰⁴ + petetis Op. — ¹⁰⁵ loquor Tb; loquar Op. — ¹⁰⁶ + propter vos Tb. — ¹⁰⁷ + meum OT. — ¹⁰⁸ om propter vos OT. — ¹⁰⁹ + meo OT. — ¹¹⁰ perdilexistis me Tb. — ¹¹¹ creditis OT. — ¹¹² quia OT. — ¹¹³ om ego OT. — ¹¹⁴ prodivi OT. — ¹¹⁵ missus-sum OT. — ¹¹⁶ et rursum OT. — ¹¹⁷ eius OT. — ¹¹⁸ + en Op. — ¹¹⁹ et nos nunc OT. — ¹²⁰ omne (+ *ve* = omnia) nosti OT. — ¹²¹ non tibi-necesse-est OT. — ¹²² ut te-interroget aliquis; ex hoc novimus quia ex Deo prodivisti OT. —

interroget (*aor.*) quid te; propter hoc credimus quia ex (= a) Deo venisti¹²². 31 Respondit illis Iesus et eis-dixit: Nunc¹²³ creditis? 32 Ecce venient tempora¹²⁴, et venit (*verb.* ventum est)¹²⁵, quia¹²⁶ dispergemini¹²⁶ singulus¹²⁷ ad-locum suum, et me unicum (= solum) relinquetis¹²⁸; et non sum ego unicus, quia¹²⁹ Pater¹³⁰ mecum est. 33 Hoc loquebar vobis, ut mecum pacem habeatis. In-regione hac (= in mundo hoc) cum-angustia eritis¹³¹, sed consolati (*pass.*) eritis¹³², quia ego vici (*aor.*)¹³³ regionem (= mundum).

¹²³ + sane OT. — ¹²⁴ venit (*praes.*) tempus (= hora) OT. — ¹²⁵ pervenit (*verb.* pervenitum est) OT. — ¹²⁶ ut dispergamini Op. — ¹²⁷ unusquisque ad-suum locum OT. — ¹²⁸ relinquantis Op. — ¹²⁹ sed Tb. — ¹³⁰ + meus OT. — ¹³¹ tribulationem habetis OT. — ¹³² ne timeatis. — ¹³³ vici (*perf.*, *verb.* a-me-victum-est) OT.